

Nr 184

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan; given den 26 oktober 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att församlingsskatten för den som inte är medlem i svenska kyrkan sänks från 60 % till 30 % av vad som utgår för medlemmarna. Vidare föreslås att skattelindringen skall beaktas utan anmälan även vid beskattning i annan kommun än hemortskommunen (utbokkommun).

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan,

dels att 3 § skall upphöra att gälla,

dels att 1 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Sådan församlingsskatt enligt lagen den 2 juni 1961 (nr 436) om församlingsstyrelse, som efter kyrkofullmäktiges beslut eller eljest debiteras efter samma grunder som gälla för debitering av kommunalskatt, skall påföras den, som vid ingången av inkomståret icke tillhörde svenska kyrkan och som är mantalsskriven här i riket för inkomståret, efter endast *sextio* procent av det för debiteringen bestämda beloppet.

Sådan församlingsskatt enligt lagen (1961: 436) om församlingsstyrelse, som efter kyrkofullmäktiges beslut eller eljest debiteras efter samma grunder som gälla för debitering av kommunalskatt, skall påföras den, som vid ingången av inkomståret icke tillhörde svenska kyrkan och som är mantalsskriven här i riket för inkomståret, efter endast *trettio* procent av det för debiteringen bestämda beloppet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången i fråga om församlingsskatt som påföres på grundval av 1974 års taxering. Bestämmelserna i 3 § gäller dock fortfarande i fråga om skatt avseende tidigare års taxering och eftertaxering för tidigare år.

¹ Senaste lydelse 1967: 633.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:st Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 26 oktober 1973.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MÖBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan* och anför.

Skattenedsättningens storlek

Enligt 66 § lagen (1961: 436) om församlingsstyrelse skall församlingsmedelsbehov, i den mån det ej fylls på annat sätt, täckas med församlingsskatt. Församlingsskatten utgår såsom allmän kommunalskatt (82 §). Enligt 1 § lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan (dissenterskattelagen) betalar emellertid den som utträtt eller av annat skäl inte tillhör svenska kyrkan endast 60 % av församlingsskatten. Nedsättningen motiveras av att icke-medlem i princip inte bör betala den del av församlingsskatten som hänför sig till kyrkans uppgifter av religiös natur, utan endast den del som avser att täcka församlingarnas kostnader för borgerliga angelägenheter.

Nuvarande skattelindring innebär således att 40 % av församlingarnas kostnader anses hänförliga till kyrkliga ändamål och 60 % till borgerliga angelägenheter. Någon på alla punkter exakt gränsdragning mellan de uppgifter och därav föranledda kostnader, som skulle karakteriseras som kyrkliga resp. borgerliga skedde inte i samband med 1951 års beslut om skattelindring. Statsmakterna godtog i detta hänseende dissenterskatteutredningens förslag (SOU 1950: 41) om skattelindring med 40 % som delvis grundats på skälighetsbedömningar.

1968 års beredning om stat och kyrka har i sitt slutbetänkande Samhälle och trossamfund (SOU 1972: 36) anförts att schablonnedsättningen till 60 % numera är felaktig och att kostnadsandelen för de allmänt samhällliga uppgifterna f. n. snarare motsvarar genomsnittligt ca 30 %. Närmare undersökningar härom har beredningen redovisat i den ekonomiska studien av svenska kyrkans församlingar, Kyrkan kostar (SOU

1971: 29) och i bil. 1 till slutbetänkandet (Sammanfattande analys av Svenska kyrkans ekonomi år 1969, SOU 1972: 37). Till allmänt samhällliga uppgifter har beredningen därvid hänfört verksamhetsgrenarna folkbokföring och begravningsverksamhet. Beredningen har uppskattat de sammanlagda bruttokostnaderna för sistnämnda verksamhetsgrenar till ca 260 milj. kr. år 1969. De totala utgifterna för svenska kyrkans församlingar har för samma år beräknats till ca 1 000 milj. kr.

Av beredningens slutbetänkande (s. 118) framgår att församlingarna år 1969 uttaxerade ca 675 milj. kr. i församlingsskatt. Av detta belopp betalade icke-medlemmar endast ca 15 milj. kr. En nedsättning till 30 % för dessa torde således medföra blott en marginell minskning av de totala skatteinkomsterna. För år 1969 skulle minskningen ha uppgått till 7—8 milj. kr.

Under remissbehandlingen av slutbetänkandet framförde åtskilliga instanser synpunkter på skattenedsättningens storlek för den händelse en huvudmannaskapsreform beträffande folkbokföring och begravningsverksamhet ej genomförs. Flertalet av dessa — som företräder både kyrkliga och borgerliga intressen — har framhållit att nuvarande skattesats är för hög och förordar en justering. Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund och Samarbetskommittén för bevakning av svenska kyrkans intressen i kyrka—statfrågan har önskat åtgärder för att bringa skattesatsen i bättre överensstämmelse med kostnaderna för kyrkans allmänt samhällliga uppgifter. Pastoratsförbundet har även i en särskild skrivelse till chefen för utbildningsdepartementet hemställt om snar ändring i dissenterskattelagen och därvid bl. a. framhållit att den nuvarande procentsatsen är avsevärt för hög. Ändringen bör dock enligt förbundet ske först efter viss ytterligare utredning. Vissa företrädare för samfund med stort inslag av invandrare — Finska ortodoxa församlingen i Sverige och Katolska biskopsämbetet — har riktat stark kritik mot överuttaget, som innebär att främmande trosbekännare tvingas betala för den svenska kyrkans rent religiösa verksamhet.

För egen del vill jag framhålla följande. 1968 års beredning om stat och kyrka har påtalat att icke-medlem i svenska kyrkan f. n. erlägger församlingsskatt med belopp som klart överstiger kostnadsandelen för kyrkans allmänt samhällliga uppgifter. Till stöd härför har beredningen redovisat tidigare nämnt material avseende förhållandena år 1969. Flertalet remissinstanser som yttrat sig i denna del har också delat beredningens bedömningar. På något håll har man dock önskat att beräkningarna kompletteras med undersökningar för ytterligare ett antal år innan ny procentsats fastställs.

Enligt min mening visar redan tillgängligt material att icke-medlem erlägger alltför hög församlingsskatt. De som inte tillhör svenska kyrkan skall givetvis inte via församlingsskatten vara med och finansiera församlingarnas rent kyrkliga verksamhet såsom gudstjänsthållning

etc. Det gäller då att söka beräkna kostnadsandelarna för dessa funktioner resp. församlingarnas allmänt samhällliga uppgifter. Redan vid tillkomsten av gällande regler fick man bygga på vissa schabloniseringar. Så är fallet även i dag. Det är knappast möjligt att dra någon helt odiskutabel gräns mellan församlingarnas angelägenheter av kyrklig resp. allmänt samhälllig natur. Det är vidare svårt att exakt ange hur kostnaderna för de olika verksamhetsgrenarna fördelar sig. Något större mått av exakthet torde inte heller kunna åstadkommas utan ytterligare tidskrävande undersökningar. Skattelindringsprocenten måste därför bestämmas schablonmässigt. Beredningens konstaterande att kostnadsandelen genomsnittligt motsvarar ca 30 % synes väl avvägt och det har inte heller direkt ifrågasatts från något håll. I fråga om församlingarnas ekonomi har skattelindringsprocenten, som framgår av vad jag tidigare anfört, inte heller någon större betydelse. Jag föreslår därför att icke-medlem skall erlägga endast 30 % av eljest utgående församlingsskatt.

Eftersom skatteunderlaget ökat kraftigare än beräknat det senaste året bör de nya reglerna kunna tillämpas redan i fråga om församlingsskatt som påförs på grundval av 1974 års taxering.

Nedsättning av skatt i utbokommun

Enligt 2 § dissenterskattelagen åligger det lokala skattemyndighet vid debitering av slutlig eller tillkommande skatt att beakta huruvida skattskyldig är berättigad till nedsättning av församlingsskatt. Om den skattskyldige har inkomst som skall beskattas i annan kommun än den där han är mantalsskriven, måste han dock före den 1 juni taxeringsåret göra anmälan hos lokala skattemyndigheten i mantalsskrivningskommunen om att skattenedsättning begärs (3 §). Enligt 4 § äger skattskyldig söka rättelse hos den lokala skattemyndighet som utfärdat debetsedel om rätt till skattenedsättning inte beaktats vid debiteringen.

Önskemål om att skattenedsättningen skall kunna beaktas även i annan kommun än den där den skattskyldige är mantalsskriven (utbokommun) utan särskild anmälan har framförts vid olika tillfällen. Riksskatteverket har i en promemoria den 13 februari 1973 föreslagit att lindring av församlingsskatt i utbokommun skall beaktas utan anmälan. Förslaget innebär i korthet följande. Fr. o. m. 1972 års taxering debiteras slutlig och tillkommande skatt på inkomst, såvitt gäller fysisk person och oskiftat dödsbo, i hemortskommunen oavsett var beskattningsorten är belägen. Om skattskyldig saknar hemortskommun eller om andra särskilda skäl föreligger meddelar riksskatteverket med stöd av 22 § uppbördsförordningen (1953: 272) närmare föreskrifter. Numera skall således en och samma lokala skattemyndighet debitera all slutlig och tillkommande skatt. Denna myndighet bör då också beakta

rätt till skattenedsättning i både hemortskommunen och andra kommuner. Någon särskild anmälan behöver då inte längre göras, varför 3 § dissenterskattelagen kan upphävas. Tekniskt avses förslaget genomföras på så sätt att markering om att en person inte tillhör svenska kyrkan överförs från vederbörande post i skattebandet i hemortskommunen till motsvarande post i utbokommunen. I de fåtaliga fall där skattskyldig, som inte är medlem i svenska kyrkan, saknar känd hemortskommun kan den föreslagna ordningen inte tillämpas utan vidare. I sådana fall får i stället skattskyldig med stöd av 4 § söka rättelse. Den föreslagna tekniska lösningen medför också att skattelindringen automatiskt kommer att beaktas vid avräkningen av kommunalskatt mellan stat och kommun, såväl beträffande hemortskommun som annan kommun. Dessa regler föreslås träda i kraft den 1 januari 1974.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av *riksrevisionsverket*, *länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län*, *domkapitlen i Uppsala, Lunds, Göteborgs samt Luleå stift*, *Svenska kommunförbundet* och *Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund*. Länsstyrelsen i Stockholms län har bifogat yttranden från de *lokala skattemyndigheterna i Sollentuna, Solna, Stockholms och Södertälje fögderier*. Samtliga instanser har tillstyrkt eller förklarat sig inte ha något att erinra mot de framlagda förslagen.

Nuvarande regler har ibland lett till rättsförluster på grund av att inkomsttagare antingen glömt att göra särskild anmälan eller kommit in med sådan för sent. Den föreslagna ändringen medför också en del förenklingar för berörda myndigheter. De ökade kostnaderna för det allmänna är obetydliga. Jag föreslår att riksskatteverkets förslag i detta hänseende genomförs.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten